ایرنا- رسانه های خارجی با اشاره به امضای کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر توسط پنج کشور ساحلی این دریا، آن را توافقی تاریخی خواندند. روزنامه دیلی استار، راشاتودی، آیریش تایمز، خبرگزاری شینهوای چین و روزنامه گاردین از جمله این رسانه ها بودند. گاردین در این باره گزارش داد که این کنوانسیون، کشورها را متعهد می کند که «مانع باز کردن مرزهای خود به روی یک کشور متجاوز طرف سوم همچون آمریکا و سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) شوند».

گاردین: کنوانسیون خزر مانعی در برابر آمریکا و ناتو است

بررسی کنوانسیون حقوقی خزر و ادعاهای مطرح شده در فضای مجازی

رژیم حقوقی خزر در چنبره پوپولیسم

ادعای صفراف درباره ۵۰ درصد، پاسخ نصری و تحلیل فریدون مجلسی

ادیب- از زمانی که اعلام شد رئیس جمهور قرار است به قزاقستان برود تا رژیم حقوقی دریای خزر را امضا کند، واکنش ها و ادعاها درباره این کنوانسیون نوپا شروع شد؛ عده ای آن را بدتر از ترکمانچای دانستند و عده ای مدعی شدند ایران دریای خود را فروخته است. با اعلام خبر امضای توافق و توئیت یک نماینده مجلس و سپس مصاحبه یک کارشناس روس که در مذاکرات نقشی هم نداشته، بحث سهم ۵۰ درصدی ایران از خزر به عنوان یک پیش فرض مطرح و ادعا شد که ایران از حق خود گذشته است. در این گزارش اجمالاً صحت و سقم این ادعا را بررسی کرده ایم و در آخر با استناد به نظر کارشناسان اقدام ایران در امضای این کنوانسیون را که رسانه های بین المللی آن را تاریخی توصیف کرده اند، تحلیل کرده ایم.

■ **چرا ادعای سهم ۵۰ درصدی برای ایران عامیانه است؟**

بر اساس یک اعتقاد عامیانه فعالان فضای مجازی معتقدند چون دریای خزر چند دهه پیش بین ایران و شوروی تقسیم شده و اکنون شوروی به چهار کشور تقسیم شده، پس ایران هم باید سهم ۵۰ درصدی خود را مطالبه کند! عامیانه بودن این ادعا و باطل بودن آن از نظر حقوقی همان مقدار بدیهی است که بگوییم ایران می تواند بر اساس مرزهای قدیم خود، امروز مدعی منابع هند و افغانستان شود! یا مثلا می توانستیم به اسناد پادشاهی های قدیم همچون افشاریان استناد کنیم و نیمی از غرب آسیا را از آن خودمان بدانیم!

■ **آیا در قرارداد ۱۹۲۱ سهم ایران و شوروی مشخص شده است؟**

حقیقت این است که سه معاهده قبلی درباره دریای خزر یعنی ترکمنچای، عهدنامه منعقد شده دوستی بین دولتین ایران و شوروی در سال ۱۹۲۱ و قرارداد بازرگانی و بحر پیمایی بین ایران و شوروی در سال ۱۹۴۰ هیچ اشاره ای به سهم ایران یا دیگر کشورها از دریا نکرده و تماماً مفادی علیه منافع ملی ما دارند. تنها نکته ای که در معاهدات اشاره شده سهم مشترک (و نه لزوماً مساوی) کشورها از دریاست که امری بدیهی به نظر می رسد.

■ **یک محاسبه ساده ریاضی**

خبرگزاری فارس با انتشار تصویر نقشه دریای خزر، یک فرمول ساده را جلوی پای ما می گذارد و می نویسد: خزر، ۶۵۰۰ کیلومتر ساحل دارد؛ از این میزان، ۵۸۴۳ کیلومتر متعلق به شوروی بود و تنها ۶۵۷ کیلومتر آن برای ایران است. حال چگونه و بر اساس کدام منطق عقلی و قاعده بین المللی می توان پذیرفت کشوری که ۹ برابر دیگری ساحل دارد، سهمی مساوی از دریا داشته باشد!

■ **ادعای حاشیه ساز نماینده مجلس**

ادعای عامیانه سهم ۵۰ درصدی ایران در روزهای اخیر توسط محمود صادقی نماینده تهران هم مطرح شد. به گزارش تابناک استناد او به فصل یازدهم قرارداد ۱۹۲۱ بین ایران و اتحاد جماهیر شوروی بوده است. محمود ملکی کارشناس ارشد روابط بین الملل، در مطلبی که برای تابناک ارسال کرده، اشتباه بودن این ادعا را اثبات و تصریح کرده که این نماینده مجلس که از قضا حقوقدان هم هست، هیچ گاه به مردم نگفت که در قرارداد ۱۹۲۱، هیچ بحثی از تسهیم خزر بین ایران و شوروی نشده است و صرفاً حق «کشتیرانی آزاد» را با لسویه برای طرفین به رسمیت شناخته است.

■ **ادعای صفراف و پاسخ رضا نصری**

البته این ادعا توسط یکی از کارشناسان روس هم مطرح شد؛ جایی که رجب صفراف در مصاحبه ای که از تلویزیون بی بی سی فارسی پخش شد، ادعا کرد ایران ۲۲ سال پیش در مذاکرات سال ۱۹۹۶ خودش از موضع سهم ۵۰ درصدی در دریای خزر گذشت و خواستار تقسیم مساوی دریای خزر به سهم های ۲۰ درصدی شده است. این در حالی است که رضا نصری حقوقدان موسسه بین المللی ژنو، در پاسخ به این ادعا، تاکید کرده که «اولاً ۱۹۹۶ اولین جلسه مذاکرات نبود، بلکه ۱۹۹۵ نخستین جلسه مذاکرات بوده که ایران و روسیه در یک بیانیه مشترک اعلام کردند فقط معاهدات ۱۹۲۱ و ۱۹۴۰ معتبر هستند و ثانیاً در سال ۱۹۹۷ ایران مجدد طی نامه ای به سازمان ملل بر همین موضع مشترک تاکید کرد!» همچنین طباطبایی کارشناس مسائل بین الملل در توئیتی، ادعای این مقام روس را زیر سوال برده و نوشته است به رزومه رسمی ایشان مراجعه کردم، وی در سال ۱۹۹۶ صرفا عضو یک شورای سیاسی وابسته به رئیس جمهور بی ارتباط با مسئله دریای خزر بوده که ادعای ایشان مبنی بر حضور در جلسات کارشناسی که در آن انتظارها بر تاکید ایران بر سهم ۵۰ درصدی مطرح شده را هم مخدوش می کند!

فریدون مجلسی دیپلمات سابق کشورمان از زاویه دیگری به این موضوع نگریسته و عملا تاکید می کند که روس ها با هدفی خاص موضوع ۵۰ درصد را دامن زدند و وی به جمارا ن گفت: خطوط مرزی بین دولت روسیه، قزاقستان، آذربایجان و ترکمنستان ۳۰ سال است که ترسیم شده و هیچ مسئله ای بین خودشان ندارند؛ فقط بین ایران و ترکمنستان و آذربایجان مسائلی وجود دارد که من فکر می کنم به این سادگی قابل حل نباشد. دلیل اش این است که روس ها، چون خودشان نفت نداشتند و قزاقستان، ترکمنستان و آذربایجان نفت فراوان داشتند، دنبال بهانه می گشتند که شریک شوند و آن موقع از ایران استفاده و شایعه تعلق ۵۰ درصدی و استفاده مشاع از دریا را مطرح کردند که امتیاز بگیرند.

■ **آیا در کنوانسیون اخیر، سهم ۵ کشور از دریای خزر تعیین شده است؟**

در کنوانسیونی که دوروز پیش بین سران پنج کشور ساحلی امضا شد، اشاره ای به سهم کشورها نشده و بیان شده که این سهم از طریق مذاکرات بعدی مشخص خواهد شد. به بیان دیگر بحث های عامیانه که متاسفانه از سوی برخی نمایندگان حقوقدان مجلس و حتی برخی کارشناسان حقوقی مطرح می شود، درباره موضوعی است که اصلا در کنوانسیون اخیر مطرح نشده است! و معلوم نیست چرا این موضوع به این سادگی از سوی یک نماینده مجلس یا کارشناس حقوقی به این راحتی در نظر گرفته نمی شود.

■ **۳ فرمول تقسیم دریا در مذاکرات آینده، سهم ایران، ۱۸/۸ یا ۲۰ درصد؟!**

خبرگزاری مهر در این باره گزارشی به قلم سید سجاد طباطبایی منتشر و تحلیل کرده که برای محاسبه سهم هر کشور از یک دریاچه مانند دریای خزر سه فرمول وجود دارد؛ فرمول اول تقسیم دریا بر مبنای طول خط ساحلی، به نفع قزاقستان با بیشترین طول و به ضرر ایران با کمترین طول ساحل است. فرمول دوم تقسیم بر اساس مساحت کف دریاست که به نفع روسیه با بیشترین مساحت محصور است. فرمول سوم تقسیم به مساوات که بهترین حالت برای ایران با سهم ۲۰ درصدی خواهد بود اما بعید است به علت آن که خط ساحلی ایران در بین پنج کشور کمترین است، محقق شود. بنا بر این گزارش تمام بحث ها بر سر رژیم حقوقی دریای خزر بر سر پذیرش یکی از سه فرمول بالا در جریان است که البته ایران با وجود این که طبق دو فرمول اول حدود ۸ تا ۱۳ درصد سهم خواهد داشت و به رغم مقاومت شدید کشورهای همسایه به ویژه آذربایجان، تاکنون موفق شده تا در محدوده ای حوالی ۱۸ درصد با استقرار دکل های حفاری و اکتشاف نفت اعمال حاکمیت کند. نکته دیگر این که سرنوشت منابع موجود در بستر بخش شمالی خزر در موافقت نامه های دو و سه جانبه در عین حال برخی کارشناسان معتقدند بهتر بود ایران این سند را در شرایط فعلی امضا نمی کرد و آن را به آینده موکول می کرد؛ سلیمانی سفیر اسبق ایران در آذربایجان در دولت اصلاحات با بیان این که مدلی که روس ها در مذاکرات دریای خزر دنبال کردند، چهار به یک بود که متاسفانه ایران در این ماجرا تنها ماند، گفت: شاید این احساس وجود داشت که اگر ایران در نشست سران در قزاقستان حضور نمی یافت، چهار کشور دیگر آن را امضا می کردند و از سهم ایران بیش از این کاسته می شد اما ای کاش با توجه به مشکلاتی که عرصه بین المللی، مناسبات میان ایران و آمریکا و خروج ایالات متحده از برجام و اعمال تحریم ها وجود دارد، رایزنی ها و امضای کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر به چند ماه بعد موکول می شد. در همین زمینه الهه کولایی استاد دانشگاه تهران در خصوص تاثیر خروج آمریکا از برجام و شروع تحریم های جدید علیه ایران بر توافق صورت گرفته در آکتائو گفت: نکته مهم در این خصوص این است که ایران تحت فشار آمریکا و کشورهای حامی آن در منطقه قرار گرفته و چنین وضعیتی نشان می دهد زمان مناسبی برای نشستن پشت میز مذاکره رژیم حقوقی دریای خزر انتخاب نشده است.

■ **افشار سلیمانی: اگر ایران نمی رفت ۴ کشور دیگر کنوانسیون را امضا می کردند**

در نهایت بد نیست توضیحات صابر رئیس دبیرخانه دریای خزر در وزارت امور خارجه را هم بشنویم که در گفت و گوی ویژه خبری یک شنبه شب تاکید کرد: ما به مردم ایران تضمین می دهیم کوچک ترین عقب نشینی درباره سهم ایران و تحدید حدود انجام نداده ایم. تنها اتفاقی که افتاده این است که ما دو کنوانسیون را از مجموعه کنوانسیون رژیم حقوقی دریای خزر خارج کردیم و بقیه مسائل را که مثبت و قابل اجرا بود بعد از ۲۱ سال نهایی و به امضای روسای جمهور پنج کشور ساحلی خزر رساندیم. به گزارش ایسنا وی با بیان این که در دریای خزر برای دریای سرزمینی ۱۵ مایل در نظر گرفته شده اما این که این ۱۵ مایل از کجا تعیین شود و به چه شکل، به موافقت نامه پنج جانبه ای بستگی دارد که در آینده تعیین می شود، خاطرنشان کرد: البته برای تعیین خط مبدأ ایران تاکید شده است که شکل جغرافیایی نامناسب ساحل ایران باید در تحدید حدود رعایت شود. وی درباره وضعیت دریا تا زمان توافق بعدی تصریح کرد: براساس مصوباتی که اکنون وجود دارد تا زمانی که تحدید حدود مشخص نشود ایران از درصد اعلامی اش صیانت می کند که این منطقه حدود ۲۰ درصد و در این مدت ایران اجازه نمی دهد کشوری به اکتشاف و بهره برداری از منابع انرژی مبادرت کند. صابر با بیان این که مذاکرات کنوانسیون خزر براساس مصوبات شورای عالی امنیت ملی پیگیری شده ادامه داد: تیم های مذاکره کننده بر همین اساس گام برداشتند و مجوز لازم را اخذ کردند و علاوه بر این مثل همه موافقت نامه ها حتما باید به تصویب مجالس و پارلمان ها برسد و مراحل قانونی را طی کند. همچنین در این برنامه جمشید ممتاز استاد حقوق تصریح کرد: ممکن است کشوری ۱۲ تا ۱۸ یا بیشتر سهم داشته باشد اما فاقد منابع در آن محدوده باشد. مسئله اصلی که در تمام مذاکرات بحث شده نحوه دسترسی به منابع در زیر بستر است. در همین حال علیرضا حیمی عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس از دعوت وزیر خارجه به این کمیسیون برای استماع توضیحات ظریف خبر داد و با تاکید مجدد بر این که «مبنای مذاکرات درباره سهم هر یک از طرفین در دریای خزر بر مبنای قدر السهم ۲۰ تا ۲۲ درصد بوده است» اظهار کرد: قدر السهم کشورها نسبت به منابع دریای خزر در اجلاس اخیر مشخصا تعیین نشده است، چون توافق نهایی به دست نیامده است.

جدول سخت [شماره ۳۹۸]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- پیشوندی منفی- اداره آتش نشانی قدیم- خودشیفتگی در روان شناسی ۲- از آثار زنده یاد امیرحسین فردی، داستان نویس ادبیات انقلاب اسلامی- از پهلویی به پهلوی دیگر چرخیدن- میزان قابلیت زمین کشاورزی برای جذب آب ۳- پیشامد- از جزایر جنوبی ایران- میوه ای آبدار- صدای پنچری ۴- ریسیدن- شورمزار- تکدی گری- کوچک ترین واحد ساختمانی موجود زنده ۵- گاز جوشکاری- مبتلا- فهم و شعور ۶- طرز و شیوه- نشانه مفعولی- دایمی- نوعی حلوا- قورت دادن غذا ۷- لاشه جانور مرده- از اقوام قدیمی ساکن شمال ایران- زیرین ۸- پیرابند- نویسنده تازه کار- محل استراحت کوهنوردان در دامنه کوه- ملخ ۹- حرف پیروزی- پارازیت- میل به غذا- از الفبای زبان یونانی ۱۰- شفاف- درخشنده- مکان دفن مردگان ۱۱- در دوره قاجار به اداره تشریفات سلطنتی گفته می شد- شیوه ای برای رنگ مو- انتها.

عمودی: ۱- آرایش شده- کشور نیشکر ۲- قوای نظامی یک کشور- قطعی برای کتاب ۳- نقل قول- مجموع دانه های پنبه وتارهای آن ۴- عطر مایه- ستارگان درخشان ۵- سازه ای منحنی- دیوار بلند و محکم- پسندیده ۶- تکرار ش دانه تند خوراکی است- پاکیزه ۷- نهمین ماه سریانی- مخترع پیل الکتریکی ۸- کنایه از شخص اخموو بدخلق است- زیبایی قابل درک اما توصیف ناپذیر ۹- درشت و بدقواره- رغبت- بهتر ۱۰- به هوش باش- گوشه ای در آواز دشتی ۱۱- بخیل و خسیس- مهره ای در شطرنج ۱۲- ساز استاد حسن ناهید- سگ انگلیسی- تکیه کردن ۱۳- نام آذری- کشوری در قاره سیاه در همسایگی دریای سرخ ۱۴- آغشته به رنگ- کمترین مقدار ۱۵- پل دیدنی و نیز- حرف همراهی ۱۶- اسب چاپار- دارو- گویشی در غرب ایران ۱۷- سهل انگار و سربه هوا- ناپاک شرعی ۱۸- آب منجمد- هزارتو ۱۹- نویسنده یونانی تراژدی آنتیگون- دست افزار ۲۰- فرستاده خدا- عیدی.

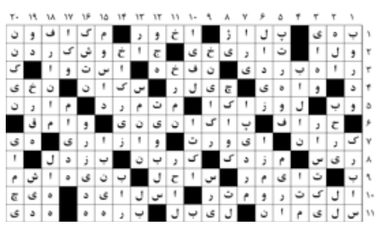

حل جدول شماره ۳۹۷

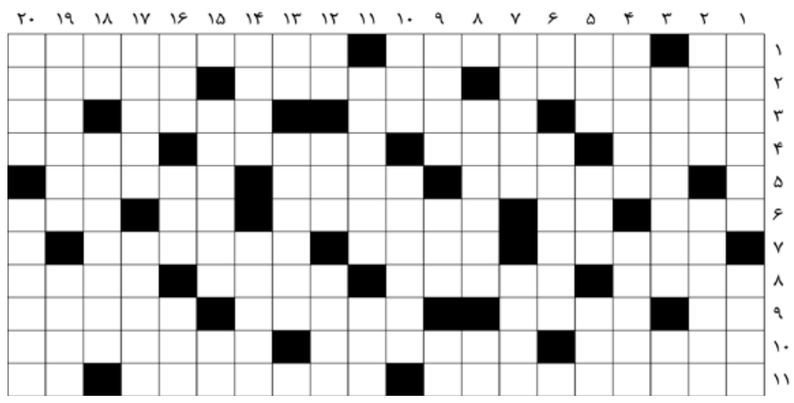

جدول متوسط [شماره ۷۱۸۸]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی: ۱- تونلی که فرانسه را به انگلیس وصل می کند- کاخ تابستانی- جامه- خشکی ۲- لغزش- خودکار- مزد ۳- وی- بام دنیا- جو- قوت لایموت- عمر ۴- برخورد- اندام- کمد ۵- رشک برنده- کافی- لباس و هیئت- دوایر فرضی موازی با استوا- تپانچه ۶- آب فرنگی- تنبل- بی حرکت- ارابه ۷- عدد ورزشی- آگاه- رنگ موی فوری- برج داستانی- از سبزی های معطر ۸- سکه طلای ایرانی در قدیم- اساس- فرزندزاده ۹- نام ترکی- ماه کامل- کشوری در شرق آسیا- زشتی- اشاره به دور ۱۰- گوسفند جنگی- شیاد- روش ۱۱- خاص- دستاویز- اوج- انگور نارس

عمودی: ۱- مرقد- فلانی ۲- میوه تلفنی- بحرانی- دیوار گلی ۳- یادداشت- کمربندزمین- خمیده ۴- انگاره- زمان استراحت ۵- از سرداران ایرانی- آن چه ته نشین شود ۶- بالارفتن حرارت بدن- ملحد ۷- گشاده- ساخت وپاخت- فساد ۸- زمستان- ستاره- توان ۹- مختصر- قطعه ۱۰- ارزیاب مالیات- خواهان ۱۱- از ورزش های زمستانی- بلیغ ۱۲- به معنی کنیز است البته حروفش در هم ریخته- سروش ۱۳- بد بوی پرخاصیت- اسباب خانه- آتش ۱۴- قورباغه درختی- آب معطر- بوی رطوبت ۱۵- علامت- صفحات اینترنتی ۱۶- سپاسگزار- شاگرد مغازه ۱۷- آخرین توان- ژرفا ۱۸- اثر چربی- نامی دخترانه- گیسو ۱۹- رود مرزی- خالص- ماده بیهوشی ۲۰- درنگ- مندرس

حل جدول شماره ۷۱۸۷